

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir. 405
tel.: +373 (0) 22 21-28-17

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Стефан чел Марэ, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-17

DECIZIE din 16 octombrie 2017 cauza nr. 88/17

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Oxana GUMENNAIA – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Lucia GAVRILIȚĂ – membră

au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale
petiționarei: N. D.
reclamatei: Direcția de Poliție a mun. Chișinău, și
au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Pretinsa instigare la discriminare pe criteriul de origine etnică.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr.298 din 21.12.2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarei

- 3.1. Petiționara declară că la 24 iulie 2017, pe pagina web a Direcției de Poliție a Municipiului Chișinău, a fost publicată o înregistrare video însoțită de un comunicat cu următorul titlu "*Vezi pentru ce sunt căutate două femei de Poliția Capitalei*". Ulterior informația a fost distribuită pe pagina oficială de Facebook a reclamatei. În textul comunicatului se menționează că Poliția apelează la ajutorul cetățenilor pentru identificarea a două infractoare. De asemenea, în textul respectiv se specifică: "*[...] femeile ce apar în imagini, care ar fi de etnie romă*".
- 3.2. Petiționara consideră că partea reclamată a afișat o conduită care, în mod indirect, instigă la discriminarea persoanelor de etnie romă, iar prin menționarea etniei presupuselor suspecte, reclamatul a stigmatizat membrii grupului etnic (romii) ca fiind infractori. Petiționara susține că angajații instituției au aplicat prejudecata precum că romii sunt hoți.
- 3.3. Petiționara prezintă un șir de statistici referitor la percepțiile populației față de etnia romă. În rezultatele unui studiu efectuat în Republica Moldova se menționează că societatea manifestă un nivel de intoleranță foarte înalt față de etnicii romi, comparativ cu alte grupuri etnice, 44,5% dintre respondenții chestionați au spus că-i consideră hoți pe romi. De asemenea, 66,8% de respondenți sunt de opinia că majoritatea romilor câștigă bani pe căi ilegale, ca de exemplu: trafic de droguri, trafic de ființe umane, arme etc., iar 77,7% din respondenți au afirmat că romii, de regulă, caută căi ușoare de câștig, prin șiretlicuri și amăgeală.² Un alt studiu scoate în evidență că 2/3 din respondenți sunt de opinia că majoritatea romilor încalcă legea și copiii romilor sunt hoți de buzunare. Fiecare al doilea respondent consideră că majoritatea romilor se ocupă de traficul de ființe umane și o parte din romi vând droguri. Ponderea respondenților care

¹ <http://politiacapitalei.md/vezi-pentru-ce-sunt-cautate-doua-femei-de-politia-capitalei/>

² "Studiu privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova", Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității din Moldova și Oficiul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului, 2015, p. 38.

cred că majoritatea femeilor rome sunt ghicitoare gata să te blesteme dacă nu le dai bani s-a mărit de la 60% în anul 2010, la 71% în anul 2014.³

- 3.4. Petiționara consideră că abordarea de către instituțiile publice și mass-media a cazurilor de infracțiuni prin prisma etniei duce la menținerea și promovarea prejudecăților despre romi, în particular că romii sunt infractori, ceea ce, pe termen lung, cauzează discriminare și ură rasială, excluziune și marginalizare a romilor.

Susținerile reclamatei

- 3.5. Partea reclamată menționează că, în urma sesizării unei persoane, privind sustragerea din scara blocului de locuit a unui cărucior pentru copii, ofițerii de investigații au întreprins acțiuni în vederea identificării persoanelor care au săvârșit infracțiunea. În urma acumulării informației operative și având la bază scopul de a identifica făptuitorul pe urme fierbinți, ofițerii de investigații au stabilit că infracțiunea a fost săvârșită de către două persoane de gen feminin, de origine romă.
- 3.6. Partea reclamată susține că persoanele responsabile de pagina web a Direcției de Poliție a mun. Chișinău au plasat materialul video înregistrat de camerele de supraveghere care au surprins momentul comiterii infracțiunii, în scopul stabilirii locului aflării persoanelor care au săvârșit infracțiunea. În descriere au fost specificate circumstanțele infracțiunii și semnalmentele persoanelor care sunt bănuite în comiterea infracțiunii. Prin descrierea semnalmentelor persoanelor bănuite, inclusiv a etniei rome, angajații Direcției de Poliție a mun. Chișinău au urmărit scopul de a stabili locul aflării persoanelor care au săvârșit infracțiunea și nu de a instiga societatea la discriminare pe criteriul de origine etnică.
- 3.7. Partea reclamată susține că publicarea imaginilor video și descrierea semnalmentelor persoanelor bănuite nu reprezintă o formă de discriminare.

Amicus Curiae depus de către Oficiul ONU pentru Drepturile Omului în Republica Moldova

- 3.8. Oficiul ONU pentru Drepturile Omului în Republica Moldova își exprimă sprijinul față de poziția expusă de activista N. D. și este de acord că materialele difuzate conțin elemente de instigare la discriminare etnică.
- 3.9. Notează că mai multe studii arată că societatea din Republica Moldova manifestă un nivel de intoleranță foarte înalt față de etnicii romi, în comparație cu alte grupuri etnice.
- 3.10. În raportul cu privire la situația din Republica Moldova, Raportorul Special pentru problemele minorităților, Rita Izsák-Ndiaye, face referire la diferitele semnale primite în cursul vizitei cu privire la propagarea stereotipurilor negative și înjositoare în mass-media la adresa unor grupuri minoritare, în special comunitățile musulmane și de romi. Accentul pe fundalul etnic sau religios al unei persoane responsabile pentru o infracțiune a fost descris atât ca fiind ceva comun, cât și ca factor care contribuie la percepții negative și generalizări. *În ceea ce îi privește pe romi, Raportorul Special a fost informat că, în multe cazuri, aceștia au fost prezentați ca "cerșetori" și "criminali" în mass-media, ceea ce alimentează sentimentele anti-romi.*
- 3.11. Atunci când prezintă publicului o anumită informație, organele de stat trebuie să țină cont de rolul pe care îl au în promovarea dialogului inter-cultural, inter-religios și formarea opiniei publice. Organele respective trebuie să excludă exprimări care ar putea promova intoleranță în societate față de anumite grupuri de persoane sau religii și care ar putea duce, direct sau indirect, la perpetuarea stereotipurilor, stigmatizarea sau marginalizarea anumitor persoane sau grupuri de persoane.
- 3.12. În cauza examinată, este evidentă legătura causală între instigarea la aplicarea tratamentului diferențiat față de un grup și criteriul de etnie. Ținând cont de standardele internaționale și contextul specific al Republicii Moldova, consideră că publicarea și difuzarea materialelor care incită la discriminare, ură socială și xenofobie nu poate fi justificată prin nici un scop legitim într-o societate democratică.

Amicus Curiae depus de către Grupul tinerilor pentru solidaritatea interetnică

- 3.13. Grupul tinerilor pentru solidaritatea interetnică susține că, prin menționarea etniei presupușilor infractori în anunțurile publicate pe paginile web ale instituțiilor oficiale, statul nu își respectă

³ "Fenomenul discriminării în Moldova: percepțiile populației. Studiu comparativ", Institutul de Politici Publice, 2015, p. 7.

⁴ Cap. VIII pct. 84 al Raportului raportorului special pentru problemele minorităților, realizat în timpul misiunii ei în Republica Moldova în perioada 20-29 iunie 2016

obligația pozitivă de prevenire și combatere generală a discriminării. În speță, Direcția de Poliție al mun. Chișinău apare în calitate de instigator, fiind responsabilă de comunicatul instigator, comentariile discriminatorii plasate imediat de către utilizatori și preluarea de către mijloacele de informare în masă. Mai susține că, atunci când profilează etnic persoanele, poliția încalcă drepturile omului, iar profilarea etnică este inadmisibilă, pentru că determină poliția să se concentreze mai degrabă pe însușirile rasiale și etnice decât pe indicatorii reali ai fărădelegilor. În rezultat, întărește stereotipurile în societate, dar și instigă la discriminarea grupului etnic minoritar. Totodată, prin asemenea abordări poliția creează bariere de comunicare și cooperare cu populația pe care este menită să o protejeze, indiferent de apartenență etnică. Descrierea semnalmentelor unor persoane bănuite de comiterea unor infracțiuni sau contravenții necesită a fi una individuală și să permită identificarea unui individ concret.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. 2** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.
- 4.2. **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012** stabilește la **art. 1 alin.1** că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criteriile presupuse; și definiția noțiunii de instigare la discriminare ca orice comportament prin care o persoană aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată în scopul discriminării unei terțe persoane pe baza criteriilor stipulate de prezenta lege; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat;
- 4.3. **Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012 pct. 56** stabilește că petiționarul trebuie să prezinte fapte și eventuale probe care susțin plângerea, iar reclamatului îi revine sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare; **pct. 57** reclamatul este invitat, în termen de 10 zile de la expedierea plângerii, să prezinte opinia și probele care ar dovedi că fapta invocată în plângere sau autosesizare nu constituie discriminare, iar neprezentarea nejustificată a informațiilor solicitate de Consiliu este interpretată de Consiliu în defavoarea reclamatului; **pct. 61** decizia este actul prin care Consiliul soluționează plângerea și constată existența sau lipsa faptei discriminatorii.
- 4.4. **Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27.12.2012 art. 4 alin. (1)** activitatea Poliției se desfășoară exclusiv în baza și pentru executarea legii, în interesul persoanei, al comunității și în sprijinul instituțiilor statului, pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale și demnității umane, în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, imparțialității și nediscriminării.
- 4.5. **Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23.04.2010 la art. 12 alin. (2)** stabilește că autoritățile publice și persoanele care le reprezintă sunt obligate să respecte dreptul la prezumția nevinovăției și să se abțină de la orice comentarii care ar sugera că persoana este vinovată de comiterea infracțiunii sau contravenției.
- 4.6. **Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială din 21.12.1965, în vigoare pentru Republica Moldova din 25.02.1993, art. 7** statele părți se angajează să ia măsuri imediate și eficiente în domeniul informației pentru a lupta împotriva prejudecăților ce duc la discriminare rasială și pentru a favoriza înțelegerea, toleranța și prietenia între națiuni și grupuri rasiale sau etnice, ca și pentru a promova scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite, ale Declarației universale a drepturilor omului, ale Declarației Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor fenomenelor de discriminare rasială și ale prezentei Convenții.
- 4.7. **Recomandarea de politică generală Nr. 11 din 29.06.2007 ECRI** recomandă guvernelor statelor membre **la cap. II pct. 7** de a lua măsuri pentru ca poliția să fie conștientă de faptul că activitățile de discriminare rasială și comportamentele ei abuzive cu conotație rasistă nu vor fi tolerate; **cap. IV pct. 16** instruirea poliției pentru a lucra în contextul unei societăți multietnice; **pct. 20** de a asigura ca poliția să comunice cu mass-media și cu societatea în general în așa

mod încât să nu fie încurajate ostilitatea și prejudecățile împotriva membrilor grupurilor minoritare.

- 4.8. **Recomandarea de politică generală nr. 13 din 24.06.2011 la pct. 10 lit. b) ECRI** recomandă guvernelor statelor membre să încurajeze mass-media să nu menționeze originea etnică a unei persoane numită în articole sau reportaje, dacă acest lucru nu este esențial pentru înțelegerea evenimentelor.
- 4.9. **Jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului**, referitor la diferențele de comportament din cauza originii etnice, indică că „în orice caz, nici o diferență de comportament fondat în exclusivitate sau în mod determinant pe originea etnică a unui individ nu poate fi în mod obiectiv justificată într-o societate democratică contemporană, fondată pe principiile pluralismului și a respectării diversității culturale” (13 decembrie 2005, Timişev (Timichev) împotriva Rusiei, § 58). În cauza Moldovan și alții vs. Romania (12 iulie 2005, hotărârea nr. 2) Curtea a menționat că: remarcile unor autorități, în legătura cu apartenența etnică, la adresa onestității acestora și a modului lor de viață, în absența oricărei dovezi, au fost pur discriminatorii. În acest context, Curtea Europeană a constatat că discriminarea rasială la care au fost supuși reclamanții constituie, în sine, un tratament degradant.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1. Din materialele dosarului, Consiliul reține spre examinare o pretinsă instigare la discriminare manifestată prin evidențierea caracterului etnic în activitatea de identificare a infractorilor.
- 5.2. Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. (1) și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire a la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par.91-92, Timishev v. Rusia par.57) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la pârât atunci când petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminator. Reieșind din alegațiile expuse în plângere, pentru a institui o prezumție de instigare la discriminare, petiționara urma să prezinte fapte care ar arăta existența cumulativă a următoarelor elemente:
- 1.comportamentul sau conduita unei persoane care aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată
  - 2.cu scopul sau efectul discriminării unei persoane sau unui grup de persoane
  - 3.pe baza unui criteriu stipulat de lege.
- 5.3. Analizând circumstanțele speței, Consiliul stabilește o prezumție a discriminării, fiind deduse elementele constitutive ale acestei forme de discriminare, or practica de a indica originea etnică în comunicatele oficiale reprezintă un comportament care contribuie la stigmatizarea membrilor comunității rome și susține stereotipurile referitor la aceștia. Prin urmare, sarcina probei se inversează, partea reclamată urmând să combată prezența elementelor constitutive ale discriminării.
- 5.4. Consiliul a luat act de argumentele prezentate de către partea reclamată precum că a indicat în articol originea etnică în scopul stabilirii locului aflării persoanelor care au săvârșit o infracțiune. Consiliul nu pune la îndoială legalitatea scopului urmărit de către organele de Poliție, însă în cazul când, în vederea atingerii scopului urmărit se recurge la ajutorul populației, organele respective trebuie să manifeste precauție sporită asupra conținutului comunicatelor de presă care urmează a fi publicate. În același timp, Consiliul consideră că evidențierea originii etnice este o măsură inoportună și nu justifică scopul declarat, or, în speță, nu este clar cum originea etnică ar contribui la stabilirea locului aflării persoanelor care se ascund de organele de urmărire penală.
- 5.5. Consiliul notează că utilizarea etniei drept indiciu de căutare nu este altceva decât evidențierea statutului de minoritar în baza originii etnice și servește drept temei pentru luarea deciziilor cu impact disproporționat asupra membrilor comunității minoritare vizate, care nu au nici o legătură cu activitatea infracțională a unor terți. Mai mult, analizând articolele similare de pe pagina web a reclamatului, Consiliul observă că apartenența la o etnie este specificată doar în cazul când bănuitul/învinuitul este persoană de etnie romă (4 cazuri)⁵.

---

⁵<http://politiacapitalei.md/vezi-pentru-ce-sunt-cautate-doua-femei-de-politia-capitalei/>
<http://politiacapitalei.md/politia-capitalei-a-identificat-doi-suspecti-in-cazul-alertei-cu-bomba-la-gara-feroviara/>
<http://politiacapitalei.md/retinuti-in-flagrant-pentru-furt-din-buzunare/>
<http://politiacapitalei.md/trei-tineri-atacati-in-strada-si-deposedati-bunuri-materiale/>

- 5.6. În același context, Consiliul amintește că, anterior, a recomandat⁶ să se excludă din comunicatele de presă sintagmele care fac referire la originea etnică a persoanelor. Totodată, prin decizia pe cauza nr. 293/15⁷, Consiliul a notat rolul important pe care îl au sursele de informare în promovarea diversității și a menționat că, atunci când este pusă la dispoziția publicului o anumită informație despre un anumit eveniment, trebuie să se evite exprimările care ar putea duce, direct sau indirect, la perpetuarea stereotipurilor, stigmatizarea sau marginalizarea anumitor persoane sau grupuri de persoane.
- 5.7. Organele de stat, atunci când prezintă publicului o anumită informație, trebuie să țină cont de rolul pe care îl au în promovarea dialogului inter-cultural, inter-religios și formarea opiniei publice. Organele respective trebuie să excludă exprimări care ar putea promova intoleranță în societate față de anumite grupuri de persoane sau religii.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1-3 și art. 15 alin.(4) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, coroborat cu pct. 61 al Legii cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă instigare la discriminare.
2. Consiliul recomandă Direcției de Poliție a mun. Chișinău radierea sintagmei "care ar fi de etnie romă" din articolul publicat la 24 iulie 2017.
3. Consiliul recomandă Direcției de Poliție a mun. Chișinău revizuirea tuturor articolelor disponibile publicului și radierea sintagmelor care fac referire la originea etnică a persoanelor.
4. La elaborarea articolelor de presă, organele de poliție precum și instituțiile mass-media vor ține cont de recomandările Consiliului și vor evita indicarea originii etnice a subiecților bănuiți/învinuiți de comiterea unor infracțiuni.
5. O copie a prezentei decizii este remisă Ministerului Afacerilor Interne și Inspectoratului General de Poliție pentru a întreprinde măsuri de prevenire a situațiilor similare pe viitor.
6. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
7. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Oxana GUMENNAIA – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Lucia GAVRILIȚĂ – membră

⁶ Recomandarea nr.04/01020 din 11 ianuarie 2016, către Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General al Poliției

⁷ Decizia Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității din 28 septembrie 2015 pe cauza nr. 293/15